

Sayı : 64272063-610-26725
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7-1758)

GÜNLÜDÜR
04 Ekim 2017

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : TBMM Başkanlığının 04.02.2016 tarihli ve 43452547-120.07-17417 sayılı yazısı.

Zonguldak Milletvekili Sayın Ünal DEMİRTAŞ'ın tarafıma tevcih ettiği 7/1758 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği ekte cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinizi arz ederim.

Dr. Berat ALBAYRAK
Bakan

Ek :7-1758 Esas Numaralı Önerge Cevabı (5 sayfa)

Sorular 1, 2, 3, 4, 9:

Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü'nün Zonguldak madenlerindeki norm kadrosu 14.000 çalışan olması ve 5 milyon ton taşkömürü üretmesi gerekirken, hali hazırda 8.978 işçiyi istihdam etmektedir ve 1,3 milyon ton taşkömürü üretmektedir. TTK, 5.022 kişilik norm kadro işçi açığı nedeniyle, üretimi verimli bir biçimde, işçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatına uygun şekilde sürdürememektedir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın Mayıs 2015'de yayımlanan "Taşkömürü Sektör Raporu"na göre, Türkiye 2014 yılında toplam 33 milyon tondan fazla taşkömürü tüketmiş; bu tüketimin yaklaşık 2 milyon tonu yurt içi üretimden, geri kalan kısmı ise ithalatla karşılanmıştır. Aynı rapora göre, taşkömürü talep projeksiyonu 2016 yılı için 49 milyon ton, 2020 yılı için ise 81 milyon ton olarak öngörülmüştür. Türkiye'nin taşkömürü ithalatına harcadığı para ise özellikle 2013, 2014, 2015 yılları için açıklanmamıştır. Oysa, Zonguldak havzasında, toplam 1,3 milyar ton taşkömürü rezervi bulunduğu halde, Zonguldak'ın altında yatan milli servet göz ardı edilip, Türkiye enerjide dışa bağımlı hale getirilmiştir.

TTK'da 2002 yılında 15.761 daimi işçi istihdam edilmişken, bugün itibariyle 8.978 daimi işçi istihdam edilmiştir. En son 2009 yılında emekli olanların yerine alınan işçiler çalışmaya başladıktan sonra, TTK'nın taşkömürü üretimi yıllık 4,6 milyon ton artmış, ancak sonrasında emeklilik yoluyla işten ayrılmalar yaşanınca, üretim tekrar düşmeye devam etmiş ve en son yıllık 1,3 milyon ton taşkömürü üretimine kadar düşmüştür. TTK'nın taşkömürü üretimiyle çalışan işçi sayısı arasında doğru orantı olup, üretimle işçi sayısı rakamsal olarak paralel gitmektedir. Eğer işçi açıkları, norm kadro olan 14 bine en kısa sürede tamamlanmazsa, mevcut 8.978 işçinin emekliliği geldiğinde TTK'dan ayrılması sonucu üretim yapacak işçi kalmayacağından, önümüzdeki 7-8 yılda TTK tamamen kapatılacaktır.

Buna ilave olarak, Zonguldak'ta rödevans işletmecilerinin yaşadığı sorunlar nedeniyle istihdamın azalması, Türkiye'deki ağır sanayi işletmelerinin ihtiyaç duyduğu taşkömürünün üretilmemesine neden olmuştur. TTK'nın ve özel sektörün toplam 10 milyon ton üretim kapasitesi bulunmasına rağmen, bu üretim TTK'daki norm kadro açığı ve rödevans firmalarının yaşadığı ekonomik sorunlar nedeniyle yapılamamaktadır.

Ayrıca, TTK Genel Müdürlüğü'nde norm kadro sayısında işçi istihdam edilemediğinden, çalışanların iş yoğunluğu artmaktadır ve bu da işçi sağlığı ve güvenliği açısından tehdit oluşturmaktadır. Üç işçinin yapacağı işi, iki işçi yapmakta ve bu da iş kazaları riskini arttırmaktadır.

Ağır sanayinin en önemli sektörü olan demir-çelik sektörünün temel girdilerinden birisi, koklaşabilir özelliği ile taşkömürüdür. Ülkemiz, taşkömürü üretmek için bütün imkanlara sahipken, bu üretimi arttırmaması, demir-çelik üretimini ve demir-çeliğin hammadde olarak kullanıldığı bütün sanayimizi de olumsuz yönde etkilemektedir.

13 yıllık AKP iktidarında, istihdam yaratacak yatırımların Zonguldak'a hiç yapılmaması nedeniyle, Zonguldak ekonomisi çökmüştür. Zonguldak, kömür üretimi ile var olan bir kenttir. TTK'daki istihdamın azalması da, Zonguldak'ın genel ekonomisini son derece olumsuz etkilemiştir. Bu durumda, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk kurulduğu günden itibaren, ağır

sanayisini ve ekonomisini sırtında taşıyan ve yıllardır Türkiye'nin dört bir tarafından göç alan, adeta Türkiye'nin Almanya'sı olan Zonguldak, AKP iktidarında özellikle İstanbul, Soma, Bursa olmak üzere Türkiye'nin dört bir tarafına göç vermiş ve nüfusu azalmıştır. TTK'nın 170 yıllık madencilik birikimi ve kültürü vardır. TTK'nın kapatılması sonucunu doğuracak şekilde işçi açıklarının giderilmemesi nedeniyle, 170 yıllık madencilik birikimi ve kültürü de yok olacaktır.

Yerli taşkömürü üretimimizin arttırılarak, bu şekilde enerjide dışa bağımlılığımızın ortadan kaldırılması, dövizin yurt içinde kalması, hem Zonguldak hem de Türkiye ekonomisine olumlu yönde gelişmeler sağlanması, TTK Zonguldak havzasında çalışan işçilerin verimli, sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışması, 170 yıllık madencilik birikimi ve kültürünün korunması için TTK'nın norm kadro işçi açığı olan 5 binden çok daha fazla işçi alınması gerekmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda;

- Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü, 5.022 norm kadro işçi açığını kapatmak için, Bakanlığınıza işçi alınması ile ilgili bir talepte bulunmuş mudur?
- Türkiye Taşkömürü Genel Müdürlüğü'ne, en az 5.022 norm kadro işçi alınması ile ilgili Bakanlığınızca yapılan bir çalışma bulunmakta mıdır?
- Bakanlığınızca TTK'ya 6 yıldır işçi alınmayarak, TTK'nın tamamen üretimini sonlandırıp, kapatılması mı hedeflenmektedir?
- Cumhuriyet'in ilk ili olan Zonguldak'ta bulunan TTK'ya, 2009 yılından bugüne kadar yeni işçi alınmayarak, işsizliğin ve göçün zirve yaptığı, ekonomisinin çöktüğü Zonguldak, AKP iktidarı tarafından cezalandırılmak mı istenmektedir?
- Zonguldak havzasındaki taşkömürü üretiminin 13 yıldır arttırılması, Bakanlığınız tarafından neden sağlanmamıştır?

Cevaplar 1, 2, 3, 4, 9:

Türkiye Taşkömürü Kurumu'na (TTK), son 10 yılda 5.332 işçi alımı yapılmıştır. Ayrıca TTK'da üretimin ve verimliliğin arttırılması, maliyetlerin düşürülmesine yönelik 2004 yılından itibaren çalışmalara hız verilmiştir. Bu kapsamda öncelikle ana alt yapı hazırlıklarının tamamlanmasına yönelik yatırım miktarları arttırılmış ve 2004 yılından itibaren TTK'ya yaklaşık 231 milyon Dolar yatırım yapılmıştır. Yapılan bu yatırımlarla ağırlıklı olarak alt yapı hazırlıklarımızın tamamlanması sağlanmıştır. Bu kapsamda 3'ü hizmet kuyusu, 2'si havalandırma kuyusu olmak üzere 5 derin kuyu tesis edilmiştir. Ayrıca 2 derin kuyunun derinleştirilmesi ve tesis edilmesine ilişkin çalışmalar da devam etmektedir. Diğer taraftan yeni katların üretime hazırlanması amacıyla yaklaşık 33 km galeri ihale yoluyla 3. şahıslara sürdürülmüştür. Diğer taraftan üretimde mekanizasyona yönelik çalışmalar sürdürülmüş ve başlangıçta dik damarlarda olmak üzere pilot uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Üretimde mekanizasyon projesi 2011 yılından itibaren yatırım programlarımızda yer almakta olup, proje gerek Bakanlığımız gerekse de Kalkınma Bakanlığı tarafından desteklenmektedir.

Soru 5:

TTK'daki işçi açıklarından dolayı, işçi sağlığı ve iş güvenliği zaafiyete uğradığından, bu sebeple meydana gelebilecek iş kazalarında sorumlu kim olacaktır?

Cevap 5:

Bakanlığımız Maden İşleri Genel Müdürlüğü (MİGEM) ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından ilgili mevzuatlar doğrultusunda denetimler yapılmaktadır. İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin denetimler Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında yürütülmekte, MİGEM tarafından yapılan denetimler Maden Kanunu ve Madencilik Faaliyetleri Uygulama Yönetmeliği kapsamında, proje uygunluğunun denetlenmesi amacıyla gerçekleştirilmektedir.

MİGEM tarafından ruhsat sahalarındaki faaliyetler başta kömür ruhsatları olmak üzere yeraltı ocakları için 6 ayda bir, diğer ruhsatlarda 3 yılda bir periyodik olarak denetlenmekte olup bu denetimler dışında gerek vatandaşlardan gerekse diğer kurumlardan gelen şikâyet/ihbar gibi durumlarda ruhsat sahalarında denetimler yapılmaktadır. Yapılacak/yapılan bu denetimler sonucunda Maden Kanununun 7 nci maddesine aykırı olarak izinsiz faaliyet gösterildiği veya çevre ve insan sağlığına zarar veren faaliyette bulunulduğunu tespiti halinde ruhsatlar için Kanunun 7 nci maddesi kapsamında işlem yapılarak faaliyetler durdurulmaktadır. Ayrıca madencilik faaliyetlerinin gerçekleştirildiği alanda, ilgili mevzuatlarına göre izin veren diğer kurumlar ve mülki idare birimlerince de denetimler yapılmakta olup sonuçları MİGEM'e bildirilmektedir. Yapılan denetimlerde mevzuata aykırı ve usulsüz çalışma yapıldığı belirlenen ruhsat sahalarındaki faaliyetler gerekli tüm önlemler alınıncaya kadar durdurulmaktadır.

Soru 6, 7, 10:

- 2002-2015 yılları arasında taşkömürü ithalatına harcanan para, dolar üzerinden toplamda ne kadardır? Özellikle 2013, 2014 ve 2015 yıllarında, yıllık taşkömürü ithalatına harcanan para, dolar üzerinden ne kadardır? Bu bilginin kamuoyunda paylaşılmamasının gerekçesi nedir?
- Taşkömürü ithalatını hangi şirketler, hangi ülkelerden yapmaktadır?
- Zonguldak havzasında yeterli taşkömürü rezervi varken, Türkiye neden taşkömüründe de dışa bağımlı hale getirilmiştir?

Cevap 6, 7, 10:

Ülkemiz enerji arz güvenliğinin sürdürülmesi ve enerji ithalatının azaltılması yerli kaynakların tamamının enerji üretimi amacıyla değerlendirilmesi öncelikli politikamız arasında yer almaktadır. Özellikle yerli kömür kaynaklarının değerlendirilmesi sürdürülebilir kalkınmanın temini açısından önem taşımaktadır. Yerli kömür yakıtlı elektrik üretim tesisleri, Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar kapsamına dâhil edilmiş olup, yerli kömür rezervlerimizin en iyi şekilde değerlendirilmesi hususunda çalışmalar yapılmaktadır. Onuncu Kalkınma Planımızda da belirtildiği üzere 2012 yılı sonunda birincil enerji üretiminde yüzde 27 olan yerli kaynak payının, 2018 sonunda yüzde 35'e yükseltilmesi ve 2013 yılında 32 milyar kWh olarak gerçekleşen yerli kömür kaynaklı elektrik enerjisi üretiminin 2018 yılında 57 milyar kWh'e çıkarılması hedeflenmektedir. Yine, Bakanlığımızın 2015 - 2019 Stratejik Planında ülkemizin sahip olduğu yerli kömür kaynaklarının en etkin şekilde değerlendirilmesi temel hedeflerden biri olarak belirlenmiş ve yapılacak yatırımlarla plan dönemi sonuna kadar yerli kömür kaynaklı elektrik enerjisi üretiminde yıllık 60 milyar kWh'lik üretim düzeyine ulaşılması hedeflenmiştir. Bu amaca ulaşabilmek adına bu yatırımların hızlandırılması ve yeni kaynakların araştırılması da hedefler arasında yer almaktadır. Ayrıca, Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Strateji Belgesinde bilinen linyit kaynakları ve taşkömürü kaynaklarının 2023 yılına

kadar elektrik enerjisi üretimi amacıyla değerlendirilmiş olması, bu amaçla elektrik üretimine uygun yerli linyit ve taşkömürü sahalarının, elektrik üretimi amaçlı projelerle değerlendirilmesi hedeflenmektedir

TTK'nın satış politikası demir-çelik sektörünün istediği nitelikteki koklaşabilir kömür üretimidir. TTK'nın hedefi kurulu kapasitesi olan 5 milyon ton satılabilir taşkömürü üretimini gerçekleştirmektir. Ancak bu üretime kademeli olarak ulaşılması planlanmaktadır.

Soru 8:

Enerjide bağımlı olduğumuz Rusya ile ülkemiz arasında son günlerde yaşanan siyasi krize ilave, olası bir enerji krizi de çıkması halinde, Bakanlığınızın alternatif enerji üretimi çalışmaları bulunmakta mıdır? Rusya'nın ülkemize yapılan taşkömürü ve doğalgaz ithalatını kesmesi durumunda, Bakanlığınızca alternatif bir planlama yapılmış mıdır?

Cevap 8:

Yüksek Planlama Kurulu'nun 18/05/2009 tarihli 2009/11 sayılı kararı ile yayınlanan Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Strateji Belgesi'ne göre Türkiye'de yenilenebilir kaynakların, elektrik enerjisi üretimi içindeki payının 2023 yılında en az yüzde 30'lar düzeyine çıkması planlanmaktadır. Bu kaynakların devreye girmesi ile başta ithal kaynaklar olmak üzere fosil yakıtların payının azaltılması ve özellikle doğalgazın payının %30 'un altına düşürülmesi hedeflenmektedir. Yenilenebilir enerji kaynakları için belirlenen hedeflere kaynak bazında bakıldığında, hidroelektrik alanında değerlendirilebilecek tüm kaynakların 2023 yılına kadar tamamının elektrik üretiminde kullanılması amaçlanmaktadır. Rüzgar enerjisinin de 20 bin megavata çıkarılması stratejisi belirlenirken, 600 megavatlık jeotermal potansiyelinin tümünün işletmeye girmesi hedeflenmektedir. Güneş enerjisine bakıldığında ise teknolojik gelişmeler doğrultusunda üretimin yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Ayrıca 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunun 14 üncü maddesi ile lisanssız elektrik üretimi üst sınırı 500 Kilovattan bir Megavata çıkarılmış olup, Bakanlar Kurulu Kararı ile 5 katına kadar arttırılabilmektedir.

Böylece ulusal şebekeden bağımsız dağıtık mikro elektrik üretim tesislerinin artmasına ve ülkemizde belli dönemlerde yaşanan puant talebin aşağıya çekilmesine vesile olacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan Bakanlığımızca yapılan anlaşmalar kapsamında ülkemizde nükleer güç santrallerinin yapılması, doğalgaz depolama kapasitesinin arttırılması, doğalgaz ithalatında ilave kaynak ülke bulma, ülkemizin birçok yerinde kömür arama çalışmaları yapılmaktadır. Yapılan tüm bu çalışmalar çerçevesinde yerli ve yenilenebilir kaynaklarımızın payının artmasıyla ithalat bağımlılığımızın azalması ve böylelikle elektrik üretim maliyetlerimizin düşmesi öngörülmektedir.

Doğal gaz ve diğer enerji hammaddeleri konusunda yaşanacak olası kesintilere karşı senaryolar ve eylem planları hazır olup olayların halkımıza yansıtılmadan çözülmesi hususunda ilgili kurumlara talimat verilmiştir. Doğal gaz iletim sistemi operatörü Boru Hatları İle Petrol Taşıma AŞ (BOTAŞ) ve elektrik iletim sistemi operatörü Türkiye Elektrik İletim AŞ (TEİAŞ), Bakanlığımızın etkin koordinasyonu ile olası doğal gaz kesinti durumlarını ve bu durumların doğal gaz ve elektrik şebekelerine etkilerini senaryolar halinde çalışmış ve risk analiz çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca Ülkemiz, dünyanın en büyük petrol ve doğal gaz kaynaklarının

bulunduğu coğrafyadaki ülkelere komşudur. Bununla birlikte, küresel ölçekte LNG piyasasında arz fazlası yaşanmakta olup bu durumun öngörülebilir vadede devam etmesi beklenmektedir. FSRU (Yüzer LNG Depolama ve Gazlaştırma Terminali) teknolojisinin sisteme bir arz kaynağı olarak dâhil edilmesi konusunda değerlendirmeler devam etmektedir. Bununla birlikte depolama, enjeksiyon ve geri üretim kapasitelerinin artırılması konusunda çalışmalar sürmektedir. Hava sıcaklıklarının düşük olduğu, buna bağlı olarak doğal gaz tüketiminin arttığı ve eş zamanlı olarak doğal gaz giriş noktalarında problem yaşanan günlerde, sorun meskenlere yansıtılmadan yönetilmektedir. Doğal gaz arzında yaşanan kısıntı nedeniyle doğal gaz ile üretim yapan elektrik santralleri tarafından üretilebilecek elektrik enerjisi miktarında azalma olması halinde bu açık, yerli ve yenilenebilir kaynaklarımız ve diğer yedek kapasite tarafından karşılanmaktadır.